

MAGAZYN MUZEALNY

ISSN 2720-4847 Nr 38 (43) | październik 2024 | dodatek do „Wiadomości Lubińskich”

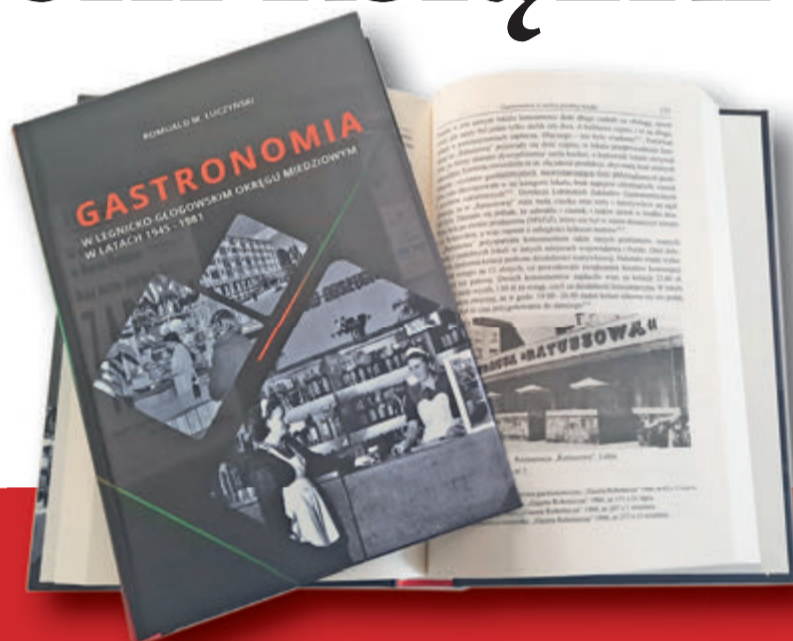
Spotkanie z autorem książki

Podczas wydarzenia autor wygłosi wykład, a uczestnicy będą mieli okazję nabyć książki na miejscu.

► Zapraszamy Państwa na spotkanie autorskie z **dr. hab. Romualdem Łuczyńskim**, autorem – niedawno wydanej w współpracy ze **Stowarzyszeniem „Wspólnota Akademicka”** – publikacji o funkcjonowaniu zakładów gastronomicznych w Legnicko-Głogowskim Okręgu Miedziowym.

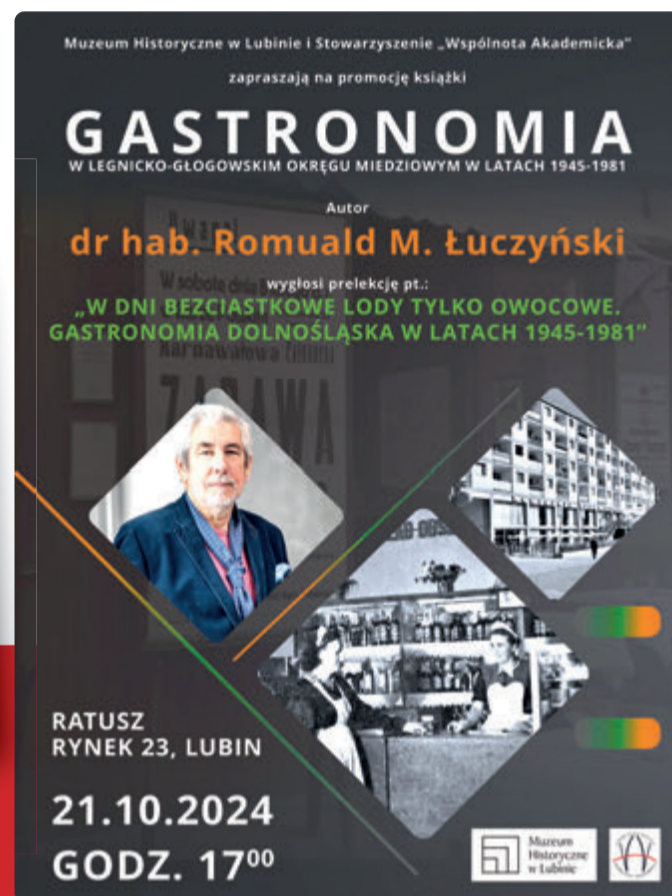
Autor podejmuje temat rzadko poruszany, mimo iż gastronomia pełni szereg funkcji w codziennym życiu – od zaspokajania podstawowych potrzeb po budowanie więzi społecznych i tożsamości kulturowej. Koncentruje się na okresie od czasu zakończenia II wojny światowej, gdy było względnie spokojnie i w rezultacie powstało wiele zakładów, głównie prywatnych, do 1981 roku.

Książka opiera się na źródłach archiwalnych oraz notatkach prasowych regionalnych i fachowych. Zawiera rozdziały o gastronomii w Legnicy oraz w innych miastach powiatowych – Głogowie, Lubinie i Polkowicach. Autor opisuje też gastronomię funkcjonującą w małych miasteczkach, wsiach oraz kolejową i zamkniętą, tj. występującą w zakładach przemysłowych.

Romuald Łuczyński – dr hab. nauk humanistycznych, badacz dziejów Dolnego Śląska, wykładowca, autor wielu publikacji naukowych, zwłaszcza o tematyce dolnośląskiej. Organizator kilkudziesięciu wystaw dawnej książki, grafiki i ekslibrisów z własnych zbiorów oglądanych nie tylko w Polsce, ale i za granicą. Jest też autorem wystaw fotograficznych przedstawiających dolnośląskie rezydencje i krajobrazy sudeckie.

Związany z Uniwersytetem WSB Merito we Wrocławiu, redaktor naczelny czasopisma „Sudety. Przyroda. Kultura. Historia”, ekspert zewnętrzny w Narodowym Programie Rozwoju Humanistyki przy Ministerstwie Edukacji i Nauki a także członek Polsko-Czeskiego Towarzystwa Naukowego i Fundacji Księżnej Daisy w Wałbrzychu.

W 2023 roku odznaczony Złotą Odznaką Honorową „Zasłużony dla Województwa Dolnośląskiego”.

Dodatkowo wśród gości rozlosujemy trzy egzemplarze publikacji.

Plenerowa wystawa „Trzech generałów”

► Do końca października można oglądać wyjątkową plenerową wystawę poświęconą trzem wybitnym polskim generałom: Stanisławowi Sosabowskiemu, Stanisławowi Maczkowi oraz Władysławowi Andersowi. Wystawa składa się z dwóch części. Pierwsza część, wielkoformatowa, znajduje się przy wejściu do Parku Leśnego (od strony ul. Kwiatowej), gdzie na trzech konstrukcjach umieszczono 24 wydruki. Druga część to 30 plansz wystawowych, ustawionych na lubińskim rynku. Dodatkowo wydano katalog towarzyszący ekspozycji.

Wystawa prezentuje sylwetki głównych bohaterów, ich bogatą i pełną zwrotów różnorodną karierę wojskową, szlak bojowy do 1939 roku, kampanię wrześniową w czasie II wojny światowej, przebieg operacji wojskowych oraz życie na emigracji.

Projekt został dofinansowany przez Biuro „Niepodległa” w ramach Programu Dotacyjnego „Niepodległa”.

Zdarzyło się 100 lat temu

Statua na Wyspie Wolności

► W dniu 15 października 1924 roku nowojorska Statua Wolności została kolejnym pomnikiem narodowym Stanów Zjednoczonych. Tego dnia ogłosił to prezydent Calvin Coolidge, korzystając z uprawnień posiadanych od 18 lat przez głowy państwa amerykańskiego – ustawa Kongresu oabytkach pozwala im nadawać taki status miejscom, budowlom oraz innym obiektom o znaczeniu historycznym lub naukowym. Aktualna liczba pomników narodowych w USA to 133. Tylko Richard Nixon, Ronald Reagan i George H.W. Bush nie skorzystali z tego uprawnienia, natomiast Bill Clinton zrobił to rekordowe 19 razy.

Monumentalny posąg, którego właściwą nazwą jest Wolność Opromieniająca Świat, stoi na wyspie u ujścia rzeki Hudson do Oceanu Atlantyckiego; jest nieoficjalnym symbolem Stanów Zjednoczonych i Nowego Jorku. Przedstawia postać kobiety, która we wzniesionej prawej ręce trzyma pochodnię, w lewej tablicę z wyrytym napisem JULY IV MDCCLXXVI (4 lipca 1776), czyli datą zadeklarowania niezależności 13 kolonii brytyjskich w Ameryce Północnej od władzy króla Jerzego III, a depcze zerwany łańcuch. Siedem pro-

mieni w koronie na jej głowie symbolizuje wolność rozprzestrzeniającą się na wszystkie kontynenty.

Wysokość posągu to 46,5 metra, pół metra więcej ma cokół. W 1903 roku na postumencie ulokowano płytę z tekstem „Nowego kolosa”, jednego z najbardziej znanych amerykańskich sonetów, napisanego 20 lat wcześniej przez Emmę Lazarus (1849–1887). Fragment wiersza to słowa, które w swobodnym tłumaczeniu brzmią „dajcie mi waszych umęczonych, waszych biednych, wasze stłoczone masy pragnących swobodnie oddychać”.

Statua Wolności jest darem narodu francuskiego dla amerykańskiego, upamiętniającym sojusz z czasów wojny o niepodległość Stanów Zjednoczonych. Pomysłodawcą był Édouard René de Laboulaye (1811–1883), prawnik zwalczający niewolnictwo, pilny obserwator życia politycznego w USA. Projekt stworzył renomowany malarz i rzeźbiarz Frédéric-August Bartholdi (1834–1904), który podczas swej podróży za ocean w 1871 roku uznał, że idealnym miejscem dla monumentu będzie wyspa Bedloe, własność federalna, z fortem broniącym wejścia do Nowego Jorku. Po zainicjowaniu zbiórki spo-

łącznej w 1875 roku, prace ruszyły rok później - jako pierwsze powstała głowa i ramię z pochodnią. Włączony do nich Gustave Eiffel (1832–1923), późniejszy twórca paryskiej wieży, zaprojektował pionierski szkielet stalowy, do którego przytwierdzone zostały miedziane blachy zewnętrznej skorupy posągu. Po ustawieniu zmontowanej z przywiezionych z Francji elementów figury na cokole (za tę część zapłacili Amerykanie), 28 października 1886 roku, Statua Wol-

ności została odsłonięta przez Grovera Clevelanda, ówczesnego prezydenta USA. Już po kilku latach, w rezultacie utleniania się miedzi, nabrała zielonkawego odcienia. Ponieważ ta naturalna patyna stała się warstwą ochronną, nie usuwano jej – Statua jest konserwowana tylko od środka.

► Statua Wolności i Wyspa Wolności na zdjęciu z 2014 roku. Za monumetem widoczne są zabudowania Jersey City, statua zwrócona jest twarzą do Nowego Jorku

Zródło: Don Ramey Logan, Wikipedia Commons

Nowości wydawnicze

Publikacja „Na ratunek gospodarce”

► Nakładem Muzeum Historycznego ukazały się dwa tomy publikacji pt. „Na ratunek gospodarce. Odbudowa, stabilizacja i kreowanie ścieżek rozwoju w okresie od XIX do XX wieku” będące zbiorem tekstów wygłoszonych podczas konferencji naukowej, która odbyła się w Lubinie w dniach 14–16 września 2023 roku.

Pierwszy tom, pod redakcją **Tadeusza Janickiego** i **Marka Zawadki**, zawiera dziewięć artykułów skupiających się na procesach zachodzących w XIX oraz w pierwszej połowie XX wieku. W publikacji znajdziemy zarówno analizy dotyczące Polski, jak i omówienia zagadnień występujących poza granicami kraju. Autorzy akcentują wagę określonych wydarzeń historycznych oraz ilustrują, jak skomplikowane i zróżnicowane były drogi rozwoju gospodarczego.

Na tom drugi, zredagowany przez **Joannę Jaroszyk** i **Robertą Raczyńską**, składa się czternaście tekstów, w których autorzy starają się odpowiedzieć na istotne pytania związane z mechanizmami oraz decyzjami politycznymi i ekonomicznymi, które miały największe znaczenie dla przetrwania i rozwoju polskiej gospodarki w różnych, niejednokrotnie ciężkich, okresach historycznych. Artykuły ukazują różnorodne aspekty historii ekonomicznej, energetyki, przemysłu oraz problemów związanych z aktualnymi kryzysami globalnymi i europejskimi, oferując szeroki kontekst wyzwań, przed którymi stawała i nadal staje polska gospodarka.

SKLEP MUZEALNY
Rynek 23, 59-300 Lubin

GODZINY OTWARCIA
poniedziałek–piątek 9.00–17.00
sobota–niedziela 10.00–18.00

magazyn muzealny

Muzeum Historyczne w Lubinie

Magazyn Muzealny nr 38 (43) | dodatek do „Wiadomości Lubiąskich” | 17.10.2024 **Wydawca:** Muzeum Historyczne w Lubinie
Adres: Rynek 23, 59-300 Lubin **Kontakt:** sekretariat@muzeum.lubin.pl **Teksty:** Ewa Kos (s. 1–Spotkanie...), Ewelina Haduch (s. 1–Trzech...), Wojciech Holicki (s. 2–Zdarzyło się...), Ewa Kos (s. 2–Nowości...), Damian Kwaśnik (s. 3–Placidia...), W słowiańskim...), Anita Bartoszewicz (s. 4–Tydzień...), Małgorzata Biadala, Magdalena Gębarowska (s. 4–Weekendy...), Marta Czerniawska (s. 4–Środa...), Małgorzata Biadala (s. 4–Konkurs...)
Korekta: Dorota Gońda **Projekt graficzny i skład:** Kamila Tworek **Redakcja:** Justyna Karlińska

Płacidła i średniowieczne monety

Czym Słowianie płacili za nabyty towar? Najpierw warto przyjrzeć się pochodzeniu słowa „płacić”. Słowo to wywodzi się od płótna, które dawano za towar. Zatem jako środek płatniczy służyło przede wszystkim płótno.

Umieszczony na obu stronach monety napis PRINCES POLONIE (władca Polski) jest najwcześniejszym świadectwem używania nazwy „Polska”.

DENAR BOLEŚŁAWA CHROBREGO (992~1025)
 Z NAPISEM PRINCES POLONIE, OK. 1005~1015

Denar jest najbardziej znaną monetą Bolesława Chrobrego. W ukazanym ptaku chętnie widzi się ukoronowanego orła i pierwszy wizerunek herbu Polski – Orła Białego. Mamy tu jednak do czynienia z przedstawieniem pawia – z rozłożonym ogonem i „koroną” na głowie – symbolem życia wiecznego, jak i Chrystusa, do którego porównywano męczenników. W zbiorach Muzeum Narodowego w Krakowie.
 Fot. Archiwum Fotograficzne Muzeum Narodowego w Krakowie

DENAR BOLEŚŁAWA CHROBREGO (992~1025) ~ PIERWSZA MONETA POLSKA, PO 992 ROKU

Od niedawna uznaje się, że najstarszą polską monetą jest denar Bolesława Chrobrego z przedstawieniem strzały wylaniającej się z pęku sześciu gałązek.
 Fot. Archiwum Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku

► Używając płótna jako płacidła można było nabyć praktycznie wszystko. Dopiero rozwój handlu dalekosiężnego i import nieznanych dotąd produktów przyczynił się do wzrostu zainteresowania monetami wykonanymi ze szlachetnych kruszców.

Wioski słowiańskie były samowystarczalne. Handel był możliwy dzięki wymianie barterowej, polegającej na wymianie towarów bez korzystania z pieniądza. Kiedy wymiana barterowa okazała się niewystarczająca w sprawnym pozyskiwaniu pożądanego towaru, zaczęto poszukiwać innych rozwiązań ułatwiających kupno i sprzedaż. Uniwersalną rzeczą, w której wyrażano wartość danego towaru było płótno i skóra zwierzęca. Oba płacidła były jak najbardziej praktyczne i użyteczne. Przecież z tkanin można było uszyć ubrania, koce lub worki.

Rozwój kontaktów handlowych z odległymi krajami wymagał korzystania ze środka płatniczego, który byłby bardziej wszechstronny. Z powodu odwiedzin arabskich kupców, na Słowiańszczyznę zaczęły napływać monety. Gromadzone monety przydawały się jedynie w ważniejszych ośrodkach do handlu dobrami luksusowymi. Pieniądz kruszcowy miał zastosowanie w dużych transakcjach, ponieważ wartość monet była bardzo wysoka. Z czasem zaczęto dzielić monety na kawałki tworząc siekańce.

W słowiańskim rytmie

We wrześniu tego roku, w Grodzie Słowiańskim w Parku Leśnym, gościliśmy zespół Hruskar!

► Podczas występu usłyszeliśmy dźwięki wydobywające się z dud i bębnow.

Korzystanie z dawnych instrumentów nadaje muzyce wyjątkowy charakter. Muzyka dawna często staje się inspiracją dla współczesnych zespołów muzycznych. Połączenie muzyki ludowej i popularnej tworzy muzykę folkową.

Zatem jaka jest współczesna muzyka słowiańska?

Muzyka słowiańska bazuje na popularnych gatunkach muzycznych, najczęściej rocku i metalu. Obecne są również akcenty elektroniczne i hip-hopowe. Zespoły chętnie sięgają po tradycyjne instrumenty strunowe, dęte i perkusyjne. Możemy do nich zaliczyć: skrzypce, gęśle, cymbały, klarnet, róg, lirę korbową, dudy, gong czy grzechotki.

Atrybutem muzyki słowiańskiej jest eksponowanie przywiązania człowieka do przyrody i życia z nią w harmonii. Jej cecha charakterystyczna to nawiązanie w tekstach utworów do przedchrześcijańskich wierzeń, obrzędów i zwyczajów. Muzycy wprowadzają słuchaczy w osobliwy klimat oraz świat dawnych mitów. Muzyka jest czasem żywiołowa, skoczna i radosna, zapraszająca do tańca i zabawy. Czasem jest mroczna i psychodeliczna, przejmująca i nostalgiczna.

Wątek mitologii słowiańskiej mocno akcentują zespoły **Jar** i **Żywiołak**. Zespół **Jar** stosuje instrumenty z epoki wczesnośredniowiecznej, natomiast rozpoznawalnym elementem muzyki Żywiołaka są dźwięki wydobywające się z liry korbowej. Z kolei muzyka grana przez zespół **Leśne Licho** cechuje się zastosowaniem w swojej twórczości stylistyki folkowo-gotycko-symfonicznej. **Laboratorium Pieśni** jest żeńskim zespołem wykonującym pieśni ludowe w technice polifonii.

Bogatym dorobkiem muzycznym może pochwalić się pochodząca z Lubina grupa **Percival**. W poprzednim roku został wydany album „Slava IV – Pieśni Słowian Przyszłości”, w którym artyści zastanawiają się, jak będzie wyglądał przyszły świat Słowian zdominowany przez technologię. Grupa jest też znana z nagrania ścieżki dźwiękowej do światowego hitu polskiej produkcji – gry komputerowej „Wiedźmin 3: Dziki Gon”. Ponadto zespół gra muzykę słowiańską w metalowym wydaniu. Godny polecenia jest album „Svantevit” opowiadający o Słowianach połabskich. W folk-metalowym brzmieniu komponują z powodzeniem również zespoły **Radogost** czy **Othalan**.

Zdecydowanie spokojniejsze brzmienie ma do zaferowania **Jaruha**. Muzyka przenosi słuchacza do krainy łagodności. Towarzyszą temu kojące dźwięki natury. Dzięki słowiańskiej mantrze można się zrelaksować i wyciszyć.

#CHROBRY1000

Tydzień z Mistrzem

► Od początku października br. w Galerii Pałaców odbywają się lekcje muzealne pn. „Tydzień z Mistrzem”, przybliżające najmłodszym sylwetki światowej sławy artystów, których dzieła oglądać można na aktualnej wystawie pt. *Sześciu Wspaniałych – Dürer, Rembrandt, Chagall, Klee, Toulouse-Lautrec, Picasso*. Spotkania mają formę nastawionego na interakcję z dziećmi spaceru po galerii, umożliwiającego im wychwycenie charakterystycznych, ciekawych cech twórczości każdego z wielkich mistrzów. Druga część to zajęcia praktyczne, w każdym tygodniu inspirowane innym artystą, podczas których dzieci tworzą dwie prace indywidualne oraz jedną grupową, używając różnorodnych technik plastycznych.

Oferta Galerii Pałaców cieszy się dużym zainteresowaniem placówek oświatowych, dotychczas wzięło w niej udział około 400 przedszkolaków i uczniów klas I–III.

Spotkania są bezpłatne.
Ich realizacja zaplanowana jest do 7 listopada br.

	min. 10	max. 25
	60 minut	
	tel. 731 123 311	

Weekendy ze sztuką

► Nowe zajęcia artystyczne odwoływać się będą do wystaw prezentowanych w Galerii Pałaców, obecnie jest to *Sześciu Wspaniałych – Dürer, Rembrandt, Chagall, Klee, Toulouse-Lautrec, Picasso*. To właśnie tym wybitnym twórcom poświęcimy najbliższe działania. Podczas spotkania zaprezentowane zostaną biografie artystów, a następnie odbędą się warsztaty aktywności twórczej. W listopadzie uczestnicy, zainspirowani prezentowanymi dziełami sztuki, stworzą niepowtarzalne obrazy w duchu kubizmu oraz nieoczywistej twórczości Paula Klee. Zapraszamy wszystkich chętnych, bez względu na artystyczne doświadczenie. Myśl przewodnią działań to czerpanie radości z tworzenia.

9–10 listopada
(sobota–niedziela), godz. 12.00
Ilość miejsc jest ograniczona.
Koszt zajęć: 30 zł

	min. 10	max. 20
	120 minut	
	tel. 731 123 222 728 936 276	

Środa jest foto

► Muzeum Historyczne po raz kolejny organizuje środowe spotkania z fotografią. Warsztaty kierujemy do osób dorosłych, zainteresowanych sztuką wykonywania zdjęć aparatami fotograficznymi lub telefonami. Zajęcia zaplanowane są w co drugą środę, w godz. od 15.00 do 17.00. Inauguracja odbyła się 16 października w sali konferencyjnej lubińskiego ratusza. Przedstawiono wówczas tematy i daty kolejnych spotkań. Następnie odbył się finał wystawy fotograficznej pt. *Przejścia*, której autorami byli uczestnicy poprzedniej edycji warsztatów.

Ilość miejsc jest ograniczona.

	min. 10	max. 20
	120 minut	
	tel. 731 862 777 575 814 777	

Konkurs plastyczny

► Muzeum Historyczne zaprasza najmłodszych do udziału w konkursie „Kokarda narodowa na Święto Niepodległości”. Wykażcie się kreatywnością tworząc oryginalną kokardę upamiętniającą jedno z naszych najważniejszych świąt narodowych. **Jak wziąć udział?** Stwórzcie swoją kokardę w formie przypinki, wykorzystując do tego takie materiały jak: filc, wstążka, wełna, papier. Technika wykonania jest dowolna – ważne, by kokarda nawiązywała do historii niepodległości naszego kraju. Prace zostaną ocenione przez jury pod względem kreatywności, oryginalności i zgodności z tematem. Autorzy najciekawszych kotylionów zostaną nagrodzeni.

Miejsce przyjmowania prac konkursowych: Galeria Pałaców

Informacje na stronie muzeum-lubin.pl

	kategorie wiekowe
	przyjęcie prac do 3 listopada 2024
	tel. 76 754 45 11 728 936 276

